

Till
Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.L7@regeringskansliet.se
Märk med diarienummer Ju2025/00400

Alvik 30 april 2025

Yttrande

Ett nytt regelverk för uppsikt och förvar (SOU 2025:16), Ju2025/00400

Den kristna tron har präglats av exilens och flyktingskapets erfarenheter, från Gamla testamentets berättelser om träldom i Egypten och exilen i Babylon till Jesus föräldrar som tvingades fly till Egypten för att skydda sin nyfödda son. Den egna erfarenheter av flykt och främlingskap ska leda till insikter om att behandla andra som du själv skulle vilja bli behandlad. I Matteusevangeliet 25:35–46 identifierar sig Jesus med dem som hungrar, törstar, är hemlösa, utan kläder, sjuka eller sitter i fängelse och betonar att vad som görs för de mest sårbara, görs för honom.

Sveriges kristna råds medlemskyrkor har därför sedan länge ett stort engagemang för människor på flykt. Barnet har en särställning i kristen tro och barnrättsperspektivet är viktigt för Sveriges kristna råds medlemskyrkor. Migrationsverkets förvar besöks regelbundet av både präster, pastorer, diakoner, ordensfolk och andra frivilliga inom kyrkorna för att erbjuda självvård, samtal och medmänskligt stöd. Vi har granskat betänkandet utifrån kyrkornas långa erfarenhet och kallelse att stå upp för människor på flykt och för barnets bästa.

Sammanfattning av Sveriges kristna råds synpunkter

När någon sätts i förvar får det stora konsekvenser för personens liv, hälsa och möjligheter att utöva sina rättigheter. Sveriges kristna råds hållning är därför att administrativa frihetsberövanden som förvar måste användas med stor restriktivitet och under så kort tidsrymd som möjligt. Alternativ till förvar bör vara huvudregel, särskilt för barn, barnfamiljer liksom andra sårbara grupper och alternativen bör följas upp och utvärderas. Elektronisk övervakning, exempelvis fotboja, bör inte användas för barn. Tiden för förstärkt uppsikt bör begränsas i högre grad än vad utredningen föreslår. Frågor om tillgång till hälso- och sjukvård bör utredas vidare. Sveriges kristna råd efterfrågar en mer omfattande analys av konsekvenser av utredningens förslag för barn och andra sårbara grupper såsom människor med psykisk och fysisk ohälsa samt för de med funktionsnedsättningar. Sveriges kristna råd anser vidare att det vore klokt att invänta ny EU-lagstiftning innan beslut om betänkandets förslag fattas.

Sveriges kristna råd *tillstyrker* följande förslag:

- att det i utlänningslagen ska anges att en individ endast får tas i förvar om uppsikt inte är en tillräcklig åtgärd
- att det i ett beslut om förvar ska anges varför uppsikt inte är en tillräcklig åtgärd
- att öka användningen av alternativ till förvar
- att rätten till offentligt biträde förstärks
- att den som hålls i förvar inte får placeras så att han eller hon utsätts för mer ingripande övervakning eller kontroll än vad som är nödvändigt och att besluten måste vara väl avvägda och motiverade
- att införa särskilda säkerhetsavdelningar på förvaren
- att en person placerad på säkerhetsavdelning och belagts med fängsel så snart som möjligt ska undersökas av en läkare
- att en person som hålls i förvar ska beviljas permission om det finns särskilt ömmande skäl
- att ett beslut om permission ska gå att överklaga
- att det i utlänningsförordningen införs en skyldighet för Migrationsverket att samverka med regionerna kring hälso- och sjukvården vid förvaren
- att barn i förvar ges rätt till utbildning

Sveriges kristna råd *avstyrker* följande förslag:

- att ge ökade möjligheter att ställa barn under uppsikt eller tas i förvar jämfört med idag
- att ett barn, om det finns synnerliga skäl, får skiljas från samtliga sina vårdnadshavare genom att barnet eller vårdnadshavaren tas i förvar
- att nya grunder för uppsikt och förvar i vissa fall innebär sänkta beviskrav
- att inrätta en ny tidsgräns på en månad för identitetsförvar
- att förlänga tidsgränsen till 18 månader för förvar inför av- och utvisning
- att förlänga tidsgränsen till 12 dygn för barn i förvar

Utveckling av Sveriges kristna råds synpunkter

Mer välmotiverade förvarsbeslut med bättre proportionalitetsbedömningar är viktigt

- *Avsnitt 5.11 Nya grunder för uppsikt och förvar*

Sveriges kristna råd är positiv till förslaget att det i utlänningslagen (2005:716) anges att en individ endast får tas i förvar om uppsikt inte är en tillräcklig åtgärd. Vidare är Sveriges kristna råd positiv till förslaget att det i ett beslut om förvar ska anges varför uppsikt inte är en tillräcklig åtgärd.

Erfarenheten visar att uppsikts- och förvarsbeslut ofta är kortfattade, har brister i motiveringen om varför inte uppsikt är tillräckligt liksom brister i proportionalitetsbedömningarna. I lagrådsremissen *Förbättrad ordning och säkerhet vid förvar*, beslutad av regeringen den 3 april 2025, föreslås att en uttrycklig proportionalitetsbestämmelse ska införas i utlänningslagen. Sveriges kristna råd bedömer att förslaget i lagrådsremissen i kombination med utredningens förslag kan bidra till att förvars- och uppsiktsbeslut blir tydligare motiverade och att proportionalitetsbedömningarna redovisas i större utsträckning. Detta kan öka den berörda personens förståelse för beslutet och ge det offentliga biträdet bättre förutsättningar vid ett överklagande vilket bidrar till en ökad rättssäkerhet. Det är viktigt och Sveriges kristna råd *tillstyrker* dessa förslag.

Alternativ till förvar bör vara huvudregel för barn och barnfamiljer

- *Avsnitt 5.12 Grunder för uppsikt och förvar av barn*

Sveriges kristna råd *avstyrker* utredningens förslag som innebär ökade möjligheter att ställa barn under uppsikt eller tas i förvar jämfört med idag. Vidare *avstyrker* Sveriges kristna råd att ett barn, om det finns synnerliga skäl, får skiljas från samtliga sina vårdnadshavare genom att barnet eller vårdnadshavaren tas i förvar. Sveriges kristna råd vill påminna om att FN:s barnrättskommitté i mars 2023 (CRC/C/SWE/CO/6-7) uppmanat Sverige att förbjuda och förhindra att barn placeras i förvar på grund av deras eller deras föräldrars migrationsstatus liksom att bedöma barnens bästa och rätt till familjeliv i alla beslut som kan leda till förvar.

Studier visar att frihetsberövande av barn får en stark negativ påverkan på barnets fysiska och psykiska hälsa samt utveckling, även om placeringen i förvar är kort och/eller tillsammans med barnets föräldrar (se bl.a. Svenska Röda Korset, *Barn i förvar*, 2018). Sveriges kristna råd ifrågasätter därför om det överhuvudtaget kan bedömas vara i barns bästa att tas i förvar även om det sker tillsammans med en eller båda vårdnadshavare. När barn separeras från en vårdnadshavare på grund av att denne tas i förvar så får det, enligt Sveriges kristna råds erfarenhet, mycket negativa effekter på barns hälsa och mående. Sveriges kristna råd anser därför att alternativ till förvar alltid ska användas för barn och även bör vara huvudregel för barnfamiljer.

Alternativ till förvar bör vara huvudregel för sårbara grupper

- *Avsnitt 6.4. Åtgärder för att öka användningen av alternativ till förvar*

Medlemskyrkornas erfarenheter från besöken på förvaren är att det ofta finns människor med olika funktionsnedsättningar, sjukdomar eller som på grund av hög ålder har behov av omsorg för sina vardagliga bestyr och som tidigare fått dessa behov tillgodosedda av anhöriga. På förvaret får de inte den omsorg de behöver. Sveriges kristna råd anser att det går att ifrågasätta om det är proportionerligt med förvar. Även när någon är gravid eller på grund av sjukdom har behov av en tät kontakt med hälso- och sjukvård kan det ifrågasättas om förvar är proportionerligt. Sveriges kristna råd ser att alternativ till förvar i sådana fall är mer rimligt om en avvikanderisk bedöms föreligga.

Ökad användning av alternativa former till förvar är rätt väg men även sådana åtgärder bör motiveras och utvärderas

- *Avsnitt 6.4 Åtgärder för att öka användningen av alternativ till förvar*

Ökad användning av alternativa former till förvar som skyldighet att bo på en anvisad plats (boendeskyldighet) och skyldighet att vistas inom ett anvisat geografiskt område (vistelseskyldighet) är steg i rätt riktning och *tillstyrkes* av Sveriges kristna råd. Dock vill Sveriges kristna råd påpeka att även alternativ till förvar innebär ingrepp i en människas fri- och rättigheter. Sveriges kristna råd ser med oro på att utredningens förslag till nya grunder för uppsikt och förvar i vissa fall innebär sänkta beviskrav. Sveriges kristna råd är kritisk till att detta innebär att möjligheterna att frihetsberöva människor ökar och *avstyrker* denna del av förslaget. Sveriges kristna råd uppmanar regeringen att säkerställa att alternativ till förvar följs upp och utvärderas då det är en brist att det i dagsläget saknas utvärderingar kring uppsikt.

Åldersgräns för elektronisk övervakning bör införas

- *Avsnitt 6.6 Förstärkt uppsikt – elektronisk övervakning av vistelseskyldighet*

När det gäller elektronisk övervakning så föreslås inte någon nedre åldersgräns. Sveriges kristna råd anser att en nedre åldersgräns bör införas då elektronisk övervakning, exempelvis fotboja, innebär en betydande inskränkning av barnets personliga integritet. Sveriges kristna råd anser inte, i motsats till utredaren, att det är tillräckligt att ett barns ålder beaktas i en proportionalitetsbedömning.

Tiden för förstärkt uppsikt bör begränsas i högre grad än vad utredningen föreslår

- *Avsnitt 7.3 Hur lång tid en utlänning får vara ställd under uppsikt*

Sveriges kristna råd är positiv till förslaget att uppsikt ska pågå under så kort tid som möjligt. Vidare är Sveriges kristna råd positiv till förslaget om en tidsgräns för förstärkt uppsikt för barn. Dock anser Sveriges kristna råd att utredningen inte motiverat varför tidsgränsen ska vara tre månader och vid synnerliga skäl ytterligare tre månader. Då förstärkt uppsikt påtagligt inskränker barns rörelsefrihet och kan upplevas stigmatiserande anser Sveriges kristna råd att tidsgränsen ska vara kortare. Sveriges kristna råd anser, till skillnad från utredningen, att det bör finnas en tidsgräns för förstärkt uppsikt även för vuxna.

Förvarstider bör minimeras och maximala tidsgränser för uppsikt och förvar bör inte förlängas

- *Avsnitt 7.4 Nya tidsgränser för förvar*

Sveriges kristna råd är positiv till att utredningen förslår att det av utlänningslagen ska framgå att förvar ska pågå under så kort tid som möjligt. Att hållas i förvar är väldigt tärnande och vi ser hur människors både psykiska och fysiska hälsa försämras under förvarstiden. Barn vars föräldrar sitter i förvar påverkas mycket negativt. Därför är det viktigt att förvar används i så liten grad som möjligt och under så korta perioder som möjligt. Sveriges kristna råd ser med oro på att vissa maximala förvarstider föreslås förlängas i betänkandet.

Utredningen föreslår en tidsgräns på en månad för förvar av vuxna i syfte att utreda identitet eller rätten att vistas i landet. Detta motsvarar det som idag kallas utredningsförvar och identitetsförvar. Det är positivt att en borte tidsgräns föreslås fastställas i utlänningslagen gällande identitetsförvar. Sveriges kristna råd konstaterar dock att utredningen inte redovisar att det finns behov av en längre tidsgräns än dagens 48 timmar för utredningsförvar och de 14 dagar för identitetsförvar som blivit praxis. Sveriges kristna råd *avstyrker* därför förslaget på en ny tidsgräns på en månad.

Vad gäller förvar inför avlägsnande av vuxna, som inte är asylsökande, och ska av- eller utvisas till annan stat än en EES-stat, föreslår utredningen att tidsgränsen ska vara sex månader men att en person får hållas i förvar i ytterligare tolv månader i vissa fall. Den borte tidsgränsen som föreslås, 18 månader, motsvarar den borte tidsgränsen i återvändandedirektivet. Förslaget är i enlighet med utredningsdirektivet. Sveriges kristna råd konstaterar att en borte tidsgräns på 18 månader är en kraftig ökning av den tid som en vuxen får hållas i förvar jämfört med 12 månader i dagens utlänningslag. Utredningen menar att en förlängd tid för förvarstagande möjliggör en mer effektiv återvändandeprocess. Sveriges kristna råd konstaterar att utredningen inte har redogjort för hur stort behovet är av att kunna hålla personer i förvar i ytterligare sex månader för att kunna verkställa avlägsnandebeslut. Som lyfts i det särskilda yttrandet, talar mycket för att det är samverkan mellan Sverige och återvändandeländerna som brister. Sveriges kristna råd *avstyrker* förslaget om en borte tidsgräns på 18 månader.

Ett barn får inte hållas i förvar längre tid än 72 timmar eller, om det finns synnerliga skäl, ytterligare 72 timmar enligt utlänningslagen. Utredningen föreslår att tidsgränserna ska vara sex dygn eller, om

det finns synnerligare skäl ytterligare sex dygn. Det innebär en kraftig ökning av den tid som barn får hållas i förvar. Sveriges kristna råd anser att barn inte ska tas i förvar på grund av sin migrationsstatus. I stället bör alternativ till förvar beaktas. Sveriges kristna råd *avstyrker* förslaget.

Rätt till offentligt biträde är viktigt

- *Avsnitt 10.3. Offentligt biträde*

Det är positivt att rätten till offentligt biträde förstärks. Sveriges kristna råd *tillstyrker* detta förslag.

Välmotiverade och väl avvägda placeringsbeslut är viktigt

- *Avsnitt 11.10 Placeringsbeslut får inte vara mer ingripande än vad som är nödvändigt för att upprätthålla ordningen eller säkerheten i förvarslokalerna.*

Sveriges kristna råd är positiv till förslaget att en människa som hålls i förvar inte får placeras så att han eller hon utsätts för mer ingripande övervakning eller kontroll än vad som är nödvändigt för att ordningen eller säkerheten ska kunna upprätthållas. Det är positivt att placeringsbeslut föreslås dokumenteras och motiveras. Som utredningen betonar är det viktigt att ta den förvarstagnas psykiska hälsa i beaktande i en proportionalitetsbedömning.

Särskilda säkerhetsavdelningar för utvisningsdömda och säkerhetsplacerade är positivt

- *Avsnitt 11.11 Det ska inrättas särskilda säkerhetsavdelningar för utvisningsdömda och säkerhetsplacerade*

Sveriges kristna råd *tillstyrker* förslaget att införa särskilda säkerhetsavdelningar på förvaren. Detta innebär en mindre inskränkning av människors fri- och rättigheter jämfört med en externplacering. Samtidigt kommer det att ställa stora krav på personalen när personer dömda för brott och exempelvis personer som är utåtagerande, ofta på grund av psykisk ohälsa, placeras tillsammans. Sveriges kristna råd instämmer i utredningens bedömning att personaltätheten bör vara högre än på vanliga förvarsavdelningar. Sveriges kristna råd välkomnar att utredningen betonar vikten av att personalen behöver utbildning för att bemöta människor med psykisk ohälsa. Det är också välkommet att utredningen lyfter fram vikten av att säkerhetsavdelningarna inte nämnbart ska skilja sig från övriga avdelningar, utan att det även där ska finnas tillgång till dator, telefon och besök samt till utomhusvistelse. Utredningen föreslår att vuxna i förvar får beläggas med fängsel i vissa situationen om det är nödvändigt av säkerhetsskäl. Sveriges kristna råd vill påminna om att många av dem som placeras på förvar kan ha negativa erfarenheter som riskerar att förstärkas av att beläggas med fängsel. Sveriges kristna råd vill därför understryka vikten av att fängsel endast används i undantagsfall och att det görs med stor respekt för den enskilda människans integritet och rättigheter. Sveriges kristna råd *tillstyrker* förslaget att en person placerad på säkerhetsavdelning och belagts med fängsel så snart som möjligt ska undersökas av en läkare.

Rätt till permission vid särskilda händelser välkomnas

- *Avsnitt 12.4 Möjligheter att tillfälligt lämna förvarsanläggningar*

I dag finns inte en möjlighet för en person som är förvarstagen att vara med vid viktiga livshändelser såsom sitt eget barns födelse eller en nära anhörigs begravning. Detta är enligt Sveriges kristna råd inte värdigt. Sveriges kristna råd *tillstyrker* utredningens förslag om att en person som hålls i förvar ska beviljas tillstånd att lämna förvaret för en kort tid, om det finns särskilt ömmande skäl. Vidare *tillstyrker* Sveriges kristna råd förslaget att ett beslut om permission ska gå att överklaga.

Migrationsverkets ansvar för hälso- och sjukvård är viktigt och bör utredas vidare

- *Avsnitt 12.2 Hälso- och sjukvård*

Sveriges kristna råd *tillstyrker* utredningens förslag om att det i utlänningsförordningen införs en skyldighet för Migrationsverket att samverka med regionerna kring hälso- och sjukvården vid förvaren. När en persons vårdkedja bryts till följd av att denne flyttas till förvar på annan ort kan det få svåra konsekvenser. Sveriges kristna råd delar därför bedömningen att Migrationsverket bör införa skriftliga rutiner för byte av förvar, och att det i en bedömning bör beaktas om behovet av hälso- och sjukvård kan påverkas negativt av en förflyttning. Migrationsverket har lyft till utredningen att det är viktigt att utreda fler frågor som, exempelvis tillgång till hemtjänst och administrering av medicin. Detta faller dock utanför utredningens mandat. Sveriges kristna råd anser att det finns fler frågor inom vård och omsorg av människor i förvar som borde utredas och uppmanar därför regeringen att genomföra en översyn i syfte att säkerställa att förvarstagna får sina rättigheter tillgodosedda.

Barns rätt till utbildning är självklar

- *Avsnitt 12.5.4 Barns rätt till utbildning*

Sveriges kristna råd *tillstyrker* förslaget om att utbildning ska erbjudas barn i förvar. Vi påminner samtidigt om ställningstagandet att alternativ till förvar bör vara huvudregel för barn.

Mer omfattande konsekvensanalys behövs

- *Kapitel 15 Förslagets konsekvenser*

Sveriges kristna råd efterfrågar en mer omfattande analys av konsekvenser av utredningens förslag för barn och andra sårbara grupper såsom människor med psykisk och fysisk ohälsa samt för de med funktionsnedsättningar.

Viktigt att invänta EU-lagstiftning

- *Övergripande synpunkt*

Sveriges kristna råd anser att det vore klokt att invänta ny EU-lagstiftning innan beslut om betänkandets förslag fattas. EU-kommissionen kom nyligen med ett förslag på en återvändande-förordning (COM/2025/101 final) som ska ersätta det nu gällande återvändandedirektivet. Detta kommer medföra behov av ändringar i nationell lagstiftning. Vidare kommer ett antal förordningar i EU:s migrations- och asylpakt börja tillämpas under sommaren 2026 som också kan komma ha inverkan på regelverket om förvar. Sveriges kristna råd anser att regeringen bör invänta EU:s lagstiftningsprocess samt beredningen av genomförandet av EU:s migrations- och asylpakt innan lagändringar baserade på detta betänkande överlämnas till riksdagen. Risker är annars att flera lagändringar kommer ske inom en kort tid, vilket motverkar förutsebarheten i lagstiftningen, leder till ökad administration och kostnader samt ökar risken för fel i rättstillämpningen.

För Sveriges kristna råd

Sofia Camnerin, generalsekreterare
Handläggare: **Kristina Hellqvist**

Sveriges kristna råd. Yttrande över SOU 2025:16 "Ett nytt regelverk för uppsikt och förvar". Sida **7 (av 7)**

Sveriges kristna råd är en kristen paraplyorganisation med 27 medlemskyrkor och 3 observatörer. I dessa ryms bredden av olika kristna traditioner i vårt land. Med grund i kristen tro är kyrkorna i Sverige, liksom runt om i världen, engagerade i frågor som rör människors liv, värdighet och rättigheter.